

Г. Пагутяк пов'язує втрату історичної пам'яті зі ставленням теперішнього покоління до старості [див. 1, с. 4]. Авторка застерігає від повного забуття традицій і цінностей, що передаються від покоління до покоління. Це може породжувати втрату ідентичності та розпад спільноти.

Важливо відзначити, що самотність, яка є ключовим образом у творі «Потонула душа», також формується під впливом теми пам'яті. Ізоляція від спільноти може призвести до втрати зв'язків із минулим, оскільки вони часто передаються через колективну пам'ять. В оповіданні, авторка може використовувати образ самотності, щоб підкреслити не лише внутрішні конфлікти персонажів, а й їхню відділеність від традицій та історії свого народу.

Отже, тема пам'яті у творі «Потонула душа» виходить за межі простого нарративу і стає запрошенням до читача розмислити про важливість збереження історії та цінностей у сучасному світі. Завдяки майстерному використанню літературних засобів Г. Пагутяк доносить до аудиторії глибокий зміст та актуальність теми пам'яті, залишаючи читача з роздумами про минуле та майбутнє.

Список використаної літератури:

1. Бокшань Г. Мотив пам'яті у повісті Галини Пагутяк «Гірчичне зерно». Збірник наукових праць (філологічні науки). 2018. № 11. С. 3 –7.
2. Пагутяк Г. Потонула душа. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3539>
(дата звернення: 11.12.2023).
3. Словник символів культури України / за загальною редакцією В. П. Коцура. Київ : Міленіум, 2002. 260 с.

Напрямок 3. *Художня література: текст, контекст, інтертекст.*

Дар'я Гричка

здобувачка вищої освіти 1 року навчання за другим (магістерським) рівнем факультету української філології Криворізького державного педагогічного університету, м. Кривий Ріг

Науковий керівник к.ф.н., доц. Л.М.Семененко

ЖІНОЧИЙ ПРОСТІР У РОМАНІ ГАЛИНИ ВДОВИЧЕНКО «ПІВ'ЯБЛУКА»

Проблема жіночої прози як окремого дискурсу сучасної української літератури визначається дослідниками літератури як автентична, самостійна, «інша», із зовсім відмінним од чоловічого раціоналістичного, відсторонено-«об'єктного» способу моделювання світу...» [3, с. 294]. Ця проблема на сьогодні активно розглядається дослідниками [1; 3; 4; 5; 6], які хоч і не подають однозначного трактування, проте відзначають атрибутивність феміністичного дискурсу як вагомій складовій творів української «жіночої» прози. Яскравою представницею авторів сучасної української жіночої літератури є Галина Вдовиченко, у творах якої яскраво виявляється саме феміністичний дискурс. Авторка презентує у своїх творах з одного боку цілком сучасні українські реалії, з іншого – привносить елементи казковості / фантастичності. Підкреслюють, що Галина Вдовиченко у своїх «жіночих» романах своєрідно продовжує традиції української «жіночої» прози попередніх літературних періодів, від Марка Вовчка до Ірини Вільде. Як слушно вказує С. Бородіца, для романів Галини Вдовиченко характерні такі елементи жіночого письма, як «жіноча суб'єктивність, сповідальність, відвертість, безпосередність, автобіографічність, емоційність, жіноча модель образної та наративної систем» [11, с. 6].

Суттєве місце в романі «Пів'яблука» посідають атрибути жіночого простору, дослідження яких є метою нашого наукового пошуку.

Жіночий простір роману «Пів'яблука» формується навколо основних жіночих персонажів твору: Магди, Галі, Ірини, Луїзи. Розгортаючи риси,

діяльність, мрії, побут, оточення цих чотирьох жіночих персонажів, авторка моделює оригінальний світ, основою якого стає пошук жінкою свого місця в житті, її реалізація, почуття й елементи вибору власного шляху. Важливо, що, продовжуючи традиції українського літературного фемінізму, започатковані в літературі межі XIX-XX століть, Галина Вдовиченко підкреслює самодостатність сучасної жінки, важливість її самоідентифікації, активності, аристократизму духу, а не пошук чоловіка для забезпеченого спокійного життя. Водночас чоловіче навчало й середовище не відкидається жінками, а посідає значне місце в їх життєвих орієнтирах. Авторкою створюються різнопланові моделі жіночих персонажів, які мають певні комплекси спільних / відмінних особистісних характеристик.

Маркерами жіночого простору у творі стають містичні прояви й повсякденні явища реального буття. Сферами буття жінок у творі постають мода, телебачення, різноманітна музика й фільми, окреме місце у їх житті посідають книги. Поруч із цим у творі подаються картини повсякденного життя усіх чотирьох жінок, і в цьому повсякденному вимірі вони теж знаходять себе.

Важливе місце в моделюванні жіночого простору посідає образ яблука, пов'язаний з численними алюзіями. У творі це дерев'яне яблуко, створене майстром Пінзелем; це яблуко має чарівні властивості, виконуючи потаємні бажання жінок, до яких потрапляє. Щодо алюзій, можна згадати біблійне заборонене яблуко спокуси, міфологічне яблуко розбрату, казкове яблуко на тарілочці, що дає змогу побачити співрозмовника тощо. Важливо, що у творі яблуко хоч і виконує бажання (Магда народжує бажану дитину, Галя створює омріяний журнал, пише книгу, Ірина мириться із чоловіком, Луїза рятує коханого), проте кожна із жінок докладає багато власних зусиль, щоб досягти бажаного, не зневірюється, а йде своїм шляхом. Можна стверджувати, що яблуко серед іншого символізує саме той шлях, котрий проходить кожна із чотирьох подруг.

Ще одним маркером жіночого світу у творі постає жіноча дружба, яку протягом усього романного часу зберігають жінки. Вони постійно спілкуються,

допомагають одна одній, зрештою, мають свої «фіалки щосереді», зустрічі, які дають можливість взаємниченого спілкування чотирьох подруг. Імпонує суб'єктивність сприйняття світу кожною із них, здатність слухати, поділитися, допомогти, цікавим у їх виконанні є навіть шопінг. Персонажі радіють життю, бачать і відчують його красу.

Отже, незважаючи на те, що жіночі персонажі твору «Пів'яблука» глибоко індивідуалізовані, загалом створюється враження єдиного характеру, рисами якого є чітка самоідентифікація, самодостатність, духовна аристократичність, здатність любити, дружити, протистояти буттєвим негараздам, а головне – радіти життю. Саме такі жінки створюють оригінальний, цікавий, дещо містичний і казковий простір у романі Галини Вдовиченко «Пів'яблука».

Список використаної літератури

1. Бородіца С. Романи Галини Вдовиченко в сучасному літературному дискурсі. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Літературознавство. редкол. : М. Ткачук, Т. Вільчинська, О. Веретюк [та ін.]. Тернопіль : ТНПУ, 2014. Вип. 41. С. 3-10.
2. Вдовиченко Г. Пів'яблука. Інші пів'яблука [Текст] : роман. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 472 с.
3. Забужко О. Прощання з імперією : кілька штрихів до одного портрета. Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстка. Київ : Факт. 2006. С. 267-307.
4. Качак Т. Жіноча проза 90-х років ХХ століття у постмодерному контексті. *Перевал*. 2005. № 1. С. 176-184.
5. Філоненко С. Концепція особистості жінки в українській прозі 30 – 90-х років ХХ століття (феміністичний аспект) : автореф. дис. канд. філол. наук : 10.01.01. Дніпропетровський національний ун-т. Дніпропетровськ : ДМУ, 2003. 18 с.
6. Харчук Р. Сучасна українська проза. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 248 с.